

Biblija – Novi zavjet 20./21.
amdg.ffrz.hr – nastava

Evandjelje po Luku

Ave Maria

D A G fis

A - ve Ma - ri - a, gra - ti - a ple - na
Sanc - ta Ma - ri - a, Ma - ter De - i

e h G fis D h

Do - mi - nus te - cum be - ne - dic - ta tu in
o - ra pro no - bis pec - ca - to - ri - bus nunc

h7 e D A⁷

mu - li - ri - bus et be - ne - dic - tus
et in ho - ra mor - tis no - strae

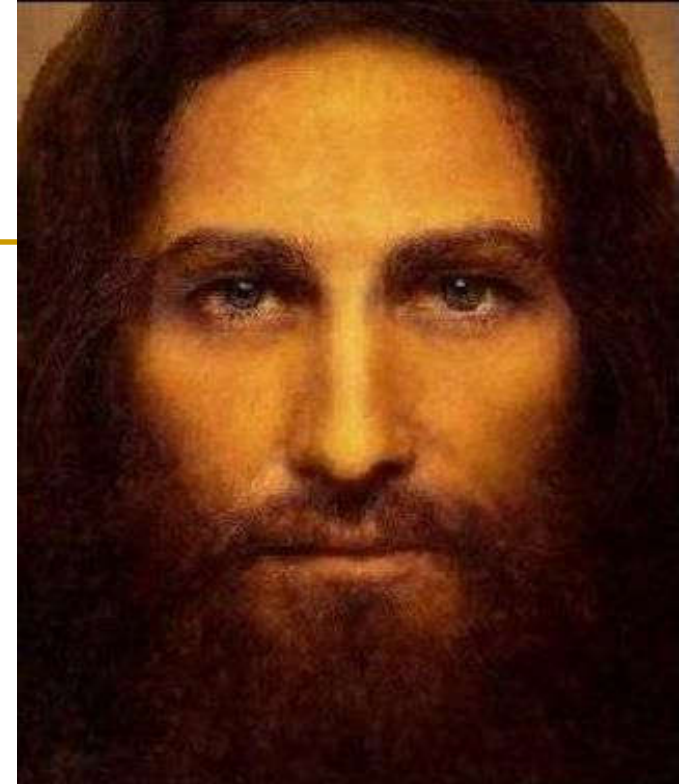
D A e D (e7)

fruc - tus ven - tris tu - i Je - sus
A - men, A - men, A - men.

Biblija – Novi zavjet 20./21.
amdg.ffrz.hr – nastava
Ponedjeljkom i četvrtkom u 11:15

Biblija – Novi zavjet

Dokument o osnutku i Osnivaču kršćanstva

pon, čet u 11:15, FFRZ aula 3

Biblija – Novi zavjet 20./21.
amdg.ffrz.hr – nastava

Evandjelje po Luki

Najdulje evanđelje

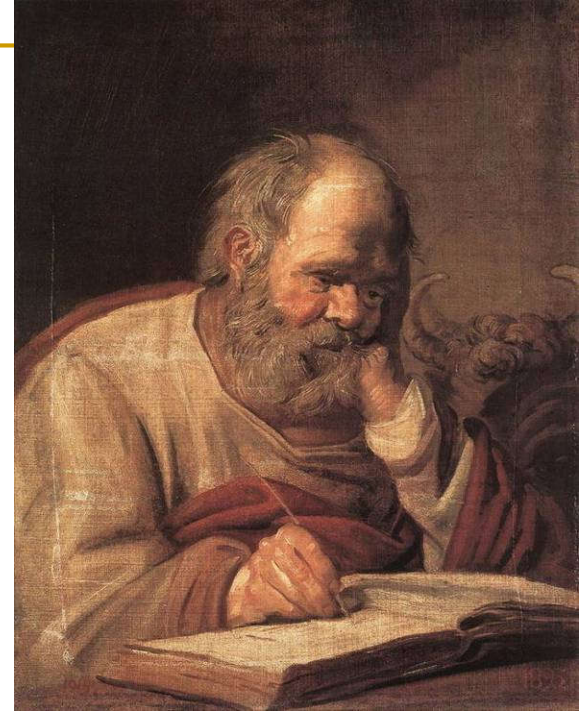
- Izvještaj o Isusu
- Pripravljiva Djela apostolska
  - Posebno: Petar, Stjepan, Pavao
- Isus + Prva crkva (=uskršli Isus)
- Knjiga: svezak 1 i 2
  - Više od $\frac{1}{4}$ NZ
  - Luka tumači na početku Lk 1,1-4 (kao Iv 20,30s):
- Lk 1,1-4: najdotjeranija rečenica
  - Kao povjesničari, medicinari
  - Usp. Lk 3,1s; 9,51; Dj 1,1-2

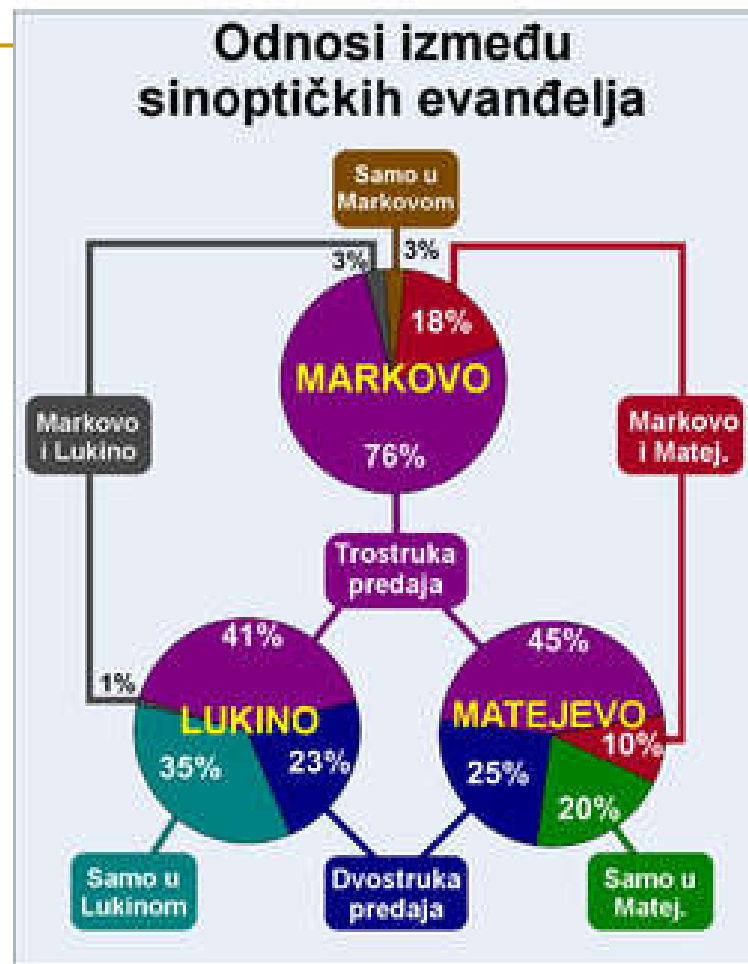
Svjedočanstvo

- **Za Bogoljuba (Lk 1,3)**
- **O pouzdanosti primljenoga (1,4)**
  - Povijest spasenja po Luki (Conzelmann):
- ***Izrael* (Zakon i Proroci, SZ, usp. Lk 16,16)**
  - Zakon i Proroci do Ivana, potom kraljevstvo Božje (16,16)
- ***Isus* (središte, počinje u Lk 3,1)**
  - Od krštenja (Lk 3,21) do uzašašća (Dj 1,22)
- ***Crkva* (počinje u Dj 2,1 i seže do kraja svijeta)**

Q i “sinoptički problem”

- Zajedno gledamo ~ zajedno gledaju
  - Npr. Krstitelj, kušnja, javno djelovanje
  - Put u Jeruzalem, muka i uskrs (3x navješteni)
- Mt i Lk najviše kao i Mk
- Ali Mt i Lk imaju zajedno i što nije od Mk
  - Govori Isusovi (izreke: grč. Logia)
- Pretpostavljeni drugi izvor: Quelle – Q
- Posebnosti (npr. Mt: Josip; Lk: Marija)
  - Lk: Samaritanac, Izgubljeni sin

Lukine vlastitosti

- ❑ Navještenje u 1,13 i u 1,30s:
- **Zahariji: Ivan Krstitelj (1,13)**
- **Mariji: Isus (1,30s)**
  - ❑ Tko (1,19)?
- **Gabriel**
  - ❑ Gdje (1,9.26)?
- **Hram u Jeruzalemu (9) → 2,22.46**
  - ❑ Prikazan (prema Izl 34,19 i Lev 12,8); s 12 godina
- ⇔ **Nazaret u Galileji (26) (“poganskoj” Mt 4,15)**

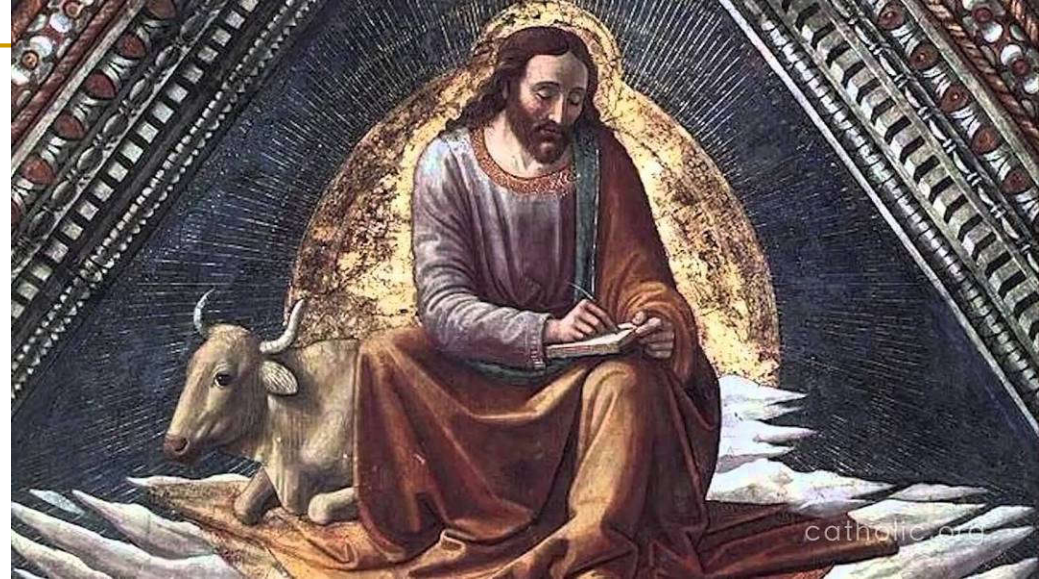
Molitve

- ❑ Molitva u Lk 1,46-55 – tko, što?
- **Marijin Veliča**
  - ❑ Molitva u 1,68-79:
- **Zaharijin Benedictus**
  - ❑ Molitva u 2,29-32
- **“Sad otpuštaš” starca Šimuna**

Isus – sin

- Mk 1,1; 15,39
- Sin Božji – Mk, centurion
  - Mt 1,1.18; 3,17
- Sin Davidov, Abrahamov
  - Lk 1,32.35; 2,7; 3,22.38 (usp. 23-38)
- Marijin
  - Božji (1,32.35)
  - Marijin (2,7)
  - Očev, Božji (3,22.28)
    - Luka teolog: Mk, Mt → Lk → Iv

Dođite, poklonimo se (Ps 95)

C Am F G Am F G C

Do - di - te po - klo - ni - mo se Bo - gu, do - di - te on je naš Kralj

Anđeo i djevnica (Lk 1,26-38)

- navještaj rođenja (usp. Izak, Samson). Imena u Lk 1,26s?
- Γαβριήλ (moja snaga – Bog 26) i Μαριάμ (27)
  - Neobično oslovljavanje u v28?
- κεχαριτωμένη “*milosti puna*” (28)
  - “Našla si *milost*” (χάρις Lk 1,30)
– ispunjena, tražiteljica
- Pohranjuje u srcu (Lk 2,19.51)
  - Anđeo prepoznaje osjećaj u 1,30:
- “Ne boj se!” (30)
  - Otvorenost za budućnost (34):
- “Kako će to biti...?” (34)

Obećani

- ❑ *Sin – čiji (Lk 1,32.35; usp. 3,38)?*
- **Sin Svevišnjega (32),
Sin Božji (35; usp. 3,38)**
  - ❑ עליון *‘el-jôn* – ὑψιστος [hypsistos] (Post 14,18 – Lk 1,32.35; 2,14)
  - ❑ *Kralj – koliko dugo u Lk 1,33?*
- **kralj uvijek ← usp. 2 Sam 7,13s**
  - ❑ “prijestolje zauvijek” (13)
  - ❑ “ja ću mu biti otac” (14)
- **Ime (31)? יהושע – ישוע**
- *j^ehōšúa* (Jš 1,1), *ješúa* (Ezr 3,2) = יהוה *spašava* → Ἰησοῦς (LXX)

Dijete Duha i teško putovanje

- Dijete Duha (Lk 1,35; Mt 1,18.20)
- Gabriel Mariji: *Duh Sveti* će sići na te (Lk 1,35)
  - KS: po *Duhu Svetom* (ἐκ – “iz, od” Mt 1,18)
  - Anđeo Josipu: od *Duha Svetoga* (ἐκ Mt 1,20)
  - Carska naredba u Lk 2,1:
- Popis svega svijeta
  - Koliko puta za Kvirinija (2,2)?
- “prvi popis”
  - Marijino stanje prema 2,6?
- u visokoj trudnoći (2,6)

Putnici

- ❑ Kamo treba poći (Lk 2,3)?
- “u svoj grad”
- πατριά “loza” – rod/očevina (4)
  - ❑ Čiji grad prema Lk 2,4.11?
- “grad Davidov” (4.11)
  - ❑ Podrijetlo Josipovo u **Lk 1,27; 2,4**?
  - ❑ sin Davidov (Mt 1,20)
- iz doma Davidova (Lk 1,27)
- iz doma i loze Davidove (2,4)
  - ❑ sa Sjevera na Jug (povratak, objedinjenje)

ἄγγελος [*angelos*]

- Lk 1,26 (Mt 1,20) – glasnik
  - Govori ljudima Lk 1,30 (Mt 1,20)
- “Marijo” (“Josip *ben* David”)
  - Sam sebe definira u Lk 2,10:
- Donosim dobru vijest (Lk 2,10)
- “Velika radost” ↔ velik strah (2,9)
  - → Josip daje ime (Mt 1,25)
  - → Pronašli su (Lk 2,16)
    - Broj u Lk 2,13?
- Zapovijeda (Mt 1,21; Lk 2,12):
  - Dat ćeš ime (Mt 1,21)
- Pronaći ćete (Lk 2,12)
- Vojska – Bog *Sabaot*

Pastiri – prvi štovatelji

- Gdje borave? (Lk 2,8)
- ἀγραυλοῦντες – žive vani
- Sadržaj objave u 2,11:
- σωτήρ [sotér]– Spasitelj
- χριστός [hristós] – Pomazanik
- κύριος [kyrios] – Gospodin
- Izvor objave prema 2,15?
- “obznanio nam ó κύριος = יהוה”
- γνωρίζω [gnorízo] – tko javlja?
- anđeli (v9.13) – γνωρίζω u v17?
- “ispripovijedati” – pastiri *objavitelji* (Lk 2,17)

- Vojska nebeska u Lk 2,13 i 17.20?
- αἰνέω – hvale Boga (13)
- λαλέω – pričaju (17.20)
- Reakcija pastira u 2,18.20?
- αἰνέω – hvale Boga (20)
- λαλέω – pričaju (18)

Dvanaestogodišnji Isus u Hramu

Lk 2,39-52

Kriza svete obitelji

- ❑ Smirenje nakon povratka iz tuđine
- Omogućuju da dječak raste (Lk 2,40.52)
- Redovito hodočaste za Pashu (41)
  - ❑ Sveta rutina, sve uobičajeno (42)
- Bez znanja roditelja ostaje (43)
- Traže ga (44),
  - ❑ nakon dana hoda:
- Vraćaju se u sveti grad (45)
- Našli ga 3. dana! (46)

Osjetljiv, otvoren razgovor

- Vide dijete među učiteljima: sluša, pita (Lk 2,46)
  - Ljudi se dive razumijevanju i odgovorima (47)
- Zaprepašteni roditelji (48)
- Majka uspostavlja kontakt
  - “Dijete!”
  - Zašto si tako postupio s nama?
  - U bolima smo te tražili, *otac* i ja
- Odgovara protupitanjem (49)
  - Biti mi je... = Očeva volja
  - na *Očevu* terenu

Riječi ⇔ postupak

- Nerazumijevanje – što? (Lk 2,50)
- “riječ”
  - Postupak (51):
- ide s njima (51)
  - Kakav je Isus:
- ὑποτασσόμενος (51)
  - podložan, pokoran

